

ชื่อรายงานการวิจัย	: การจัดการสุขภาวะและสวัสดิการโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง
ผู้วิจัย	: พระครูปลัดสุวัฒนจริยคุณ, ดร., ผศ. คนอง ว่างฝายแก้ว, พระครูโสภณปริยัติสุธี, รศ, ดร., พระครูพิศาลสรกิจ, ผศ, ดร.
ส่วนงาน	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
ปีงบประมาณ	: ๒๕๖๒
ทุนอุดหนุนการวิจัย	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง : การจัดการสุขภาวะและสวัสดิการโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง นี้ มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการของโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง (๒) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการสุขภาวะและสวัสดิการนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง และ (๓) เพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุในการจัดการสุขภาวะและสวัสดิการนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง ขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) และ การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๕๐ รูป/คน ได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการบริหารโรงเรียน ผู้แทนชุมชน ครู วิทยากร และนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุวัดทัศนาราม บ้านกองแล ตำบลปง และ โรงเรียนผู้สูงอายุวัดธรรมนิกราม บ้านสบเกียง ตำบลขุนควง อำเภอปง จังหวัดพะเยา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า

๑. กระบวนการดำเนินการของโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง เป็นไปตามหลักภavana ๔ ได้แก่ กายภavana : ด้านการพัฒนากาย, จิตภavana : ด้านการพัฒนาจิตใจ, สีสภavana : ด้านการพัฒนาสังคม, ปัญญาภavana : ด้านการพัฒนาปัญญา

๒. แนวทางการจัดการสุขภาวะและสวัสดิการนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ ด้านร่างกาย เช่น การจัดหาอาหารเพื่อสุขภาพ, ด้านจิตใจ เช่น การให้ความรู้ที่ผู้สูงอายุต้องการ, ด้านสัมพันธภาพทางสังคม เช่น การจัดการสุขภาวะด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม, ด้านปัญญา/อารมณ์ เช่น กิจกรรมนันทนาการ การเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่

๓. การเสริมสร้างเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุในการจัดการสุขภาวะและสวัสดิการนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ, เครือข่ายความร่วมมือทางพระพุทธศาสนา, เครือข่ายความร่วมมือทางศาสนาและวัฒนธรรม

คำสำคัญ : การจัดการ, สุขภาวะ, สวัสดิการ, ผู้สูงอายุ, โรงเรียนผู้สูงอายุ

Research Title : Management of Elderly Well-being and Welfare of Elderly School through Monas fery – Centered. which temples were central.

Researcher : Phrakhru Palat Suwatthanachariyakhun, Dr.,
Assistant Professor Kanong Wangfaikaew,
Phrakhru Sophonpariyatsuthee, Assoc Prof, Dr.,
Phrakrupisalsorakit, Asst Prof, Dr.

Section/Department : Mahachulalongkornrajavidyalaya Phayao Campus.

Year : 2019

Research Grant : Mahachulalongkornrajavidyalaya Phayao Campus.

Abstract

The objectives of this research, Management of Elderly Well-being and Welfare of Elderly School through Monas fery – Centered. , were 1) to study the process of elderly school which temples were central, 2) to study the ways of managing elderly health and welfare of elderly school using temples to be central, 3) to building of an area network to manage elderly health and welfare of elderly school using temples to be central. Research methodologies were documentary study and field study. Additionally, there were 50 key informants who included abbot, administrator of provincial administrative, committee of school administrative, community representative, teacher, lecturer, and senior citizen student in wat Thatsanaram elderly school (Bangongrea, Tambon Pong, Phayao) and the student of Watthammigaram elderly school (Bansobgang, Tambon Kunkua, Phayao). Research tools were interview and focused group interview. The information was analyzed by summary a key fixed content. In part of statics, percentage were used for presentation as well as descriptive study.

Result reveled that:

1. The elderly school which temples were a central of the process. The process was following Bhavana ๔ which were Guybhavana: physical development, Jitbhavana: mental development, Silabhavana: social development, Panyabhavana: intellectual development.

2. The ways of managing elderly health and welfare of elderly school using temples to be central. They were divided into ๔ parts which were included physical such as food management for health, mental such as giving needed information for elderly students, social relationship such as social health and environmental

management, and emotional intelligence such as recreation and new technology learning.

3. The building of an area network of elderly school to manage elderly students' health and welfare using temples to be central. The building of an area network was included academic cooperation network, cooperation network of Buddhism, and religious and culture cooperation network.

Keyword : Management, Well-being, Welfare, Elderly, Elderly School

รายงานการวิจัย เรื่อง “การจัดการสุขภาวะและสวัสดิการผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง” ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาและคำแนะนำอย่างดียิ่งของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ เจ้าอาวาส ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ บริหารโรงเรียน ผู้แทนชุมชน ครู วิทยากร และนักเรียนสูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุวัดทัศนาราม บ้านกองแล ตำบลปง และ โรงเรียนผู้สูงอายุวัดธรรมนิการาม บ้านสบเกียง ตำบลขุนควร อำเภอปง จังหวัดพะเยา ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เชิงลึกพร้อมช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ พระราชปริยัติ, ดร. เจ้าคณะจังหวัดพะเยา รองอธิการบดีวิทยาเขตพะเยา และขอขอบคุณ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ที่ให้การสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ จนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดียิ่ง

คุณค่าของการวิจัยฉบับนี้ ขอน้อมถวายแด่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ ผู้ทรงสถาปนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และขอมอบเป็นกตเวทิตาแด่ บิดา มารดา และบูรพาจารย์ทุกท่าน ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ ขอมอบให้ผู้สนใจในการศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ทั้งหมด

พระครูปลัดสุวัฒนจริยคุณ, ดร.

และคณะ

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญแผนภาพ.....	ช
สารบัญแผนที่ความคิด.....	ซ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ.....	ฅ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๕
๑.๓ ปัญหาการวิจัย.....	๖
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๖
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	๗
๑.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย.....	๘
๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	๙
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๑๐
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนผู้สูงอายุ.....	๑๑
๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ และภาวะสูงอายุ.....	๑๕
๒.๓ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ.....	๒๗
๒.๔ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	๓๑
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสุขภาวะและสวัสดิการผู้สูงอายุ.....	๕๐
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๗๒
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๘๔
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๘๔
๓.๒ พื้นที่การวิจัย.....	๘๕
๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๘๖
๓.๔ เครื่องมือการวิจัย.....	๘๗
๓.๕ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๘๘
๓.๖ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๘๙
๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๘๙
๓.๘ สรุปกระบวนการวิจัย.....	๙๐
เรื่อง	หน้า

บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....	๙๑
๔.๑ กระบวนการดำเนินการของโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง.....	๙๑
๔.๒ แนวทางการจัดการสุขภาพและสวัสดิการผู้สูงอายุ ของโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง.....	๑๐๕
๔.๓ การเสริมสร้างเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุในการจัดการสุขภาพ และสวัสดิการผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง..	๑๑๐
๔.๔ องค์กรความรู้ที่ได้จากงานวิจัย.....	๑๑๑
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๑๑๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๑๕
๕.๒ อภิปรายผล.....	๑๑๘
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๓๑
บรรณานุกรม.....	๑๓๓
ภาคผนวก.....	๑๔๓
ภาคผนวก ก หนังสือแนะนำ.....	๑๔๔
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง.....	๑๔๗
ภาคผนวก ค รูปภาพกิจกรรม.....	๑๕๒
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	๑๕๕
ภาคผนวก จ ประวัติผู้วิจัย.....	๑๕๗

แผนภาพที่	หน้า
๑.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย.....	๘
๒.๒ การจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.....	๓๙

แผนที่ความคิด	หน้า
องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย.....	๑๑๓

พระสุตตันตปิฎก

ขุ.จ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย จุฬนิตเทส	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิทเทส	(ภาษาไทย)
ขุ.สุ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย สุตตนิบาต	(ภาษาไทย)

พระวินัยปิฎก

วิ.จ. (ไทย)	=	วินัยปิฎก จุฬวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.ม. (ไทย)	=	วินัยปิฎก มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.มหา (ไทย)	=	วินัยปิฎก มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

อภิ.วิ (ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก วิภังค์	(ภาษาไทย)
--------------	---	---------------------	-----------

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ที.สี.อ. (บาลี)	=	ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสินี สีลขณชวคคอฏฐกถา	(ภาษาบาลี)
ม.ม.อ. (บาลี)	=	มชฌิมนิกาย ปปลงจสุทนี มูลปณณาสกอฏฐกถา	(ภาษาบาลี)